

Նազարյանների սոցիալական դամբարանատուն

97. Կոթող սե. գրանիտից, վերնամասում՝ սպիտակ մարմարե խաչ, արևելյան կողին, խաչ-թևից ստորև ազդեցմած է Սա. Նազարյանցի լուսանկարը, որի եզրերին կիսաշրջանաձև՝ 2 առդ ջԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆՆ ՋՈՍՍՍ ՔՐՏԱՄՔԻ ԵՒ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՄՔ, ՊՂԱՏՈՆ՝/ԱՍԱՑ՝ ԲՈՒՍԱՆԵԼ.

Նկարից ներքե՝ 3 առդ.

ՍՏԵՓԱՆՈՍ ՆԱՋԱՐԵԱՆՑԻՆ

ԵՐԱՆՏԱՊԱՐՏ ՍՐՏՈՎ/ՀԱՅՈՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ/ԾՆ. 1812 Թ., ՎԱԽՃ. 1879 Թ. 26 ԱՊՐԻԼԻ:

Լուսանկ. 12

98. Հյուսիսային կողին՝ 12 առդ.

ԱՆՁՆԵԱԳՈՐԾ ԳՈՒ ՄԱՀԱՐՁԱՆ ՔԵՋ ԿԱՆԴՆԵՑԻՐ
ՈՋ ՀՈՂԱՆԻԻԹ, ՈՐՊԷՍ ԵՐԿԱԹ ԿԱՄ ՈՐՁԱՔԱՐ.
ՀԸՋՕՐ ԳՐՁՈՎ, ՍՈՒՐԲ ՎԱՍՏԱԿՈՎ ԵՒ ԱՆՁԱՆՁԻՐ,
ՇՈՒՆՋ ԿԵՆԴԱՆԻ ԵՒ ՅԵՏ ՄԱՀՈՒԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱՐ:

ԱՀԱ ՆՈՐ ԱՋԳ ԵՒ ՆՈՐ ԼԵՋՈՒԴ ԻՒՐ ՁԻԹԵՆԻՆ
ՔՈ ՋՐՈՎ ԲՈՒՍԱԾ, ՔԵՋ Է ԲԵՐՈՒՄ, ՈՎ ՍՏԵՓԱՆՈՍ,
ԽԱՂԱՂ ՄԵԱ, ՄԻ ՎՐԴՈՎԻՐ, ՔՈ Է ԳԱՓՆԻՆ
ԽԱՒԱՐԻ ՄԷՋ ԼՈՅՍ ՄԵՋ ԾԱԳՈՂ ՊՈՆՄԷԹԵՆՈՍ:

ԱՇԽԱՐՀ ԾԸՆԱՐ, ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԴԱՐՁԱՐ ՄՇԱԿ,
ԲԱՅՑ ՋՏԵՍԱՐ ԱՅՍ ԱՇԽԱՐՀԻՑ ԱՆԴՈՐՐՈՒԹԻՒՆ,
ԱՇԽԱՏԱՒՈՐ ՄԱՐԴԿԱՆ ԲԱԺԻՆ Է ՓՇԵԱՅ ՊՍԱԿ,
ԱՀ, ՔՐՏՆԱՋԱՆ ՈՍԿ[Ո]ՐՆԵՐԻԴ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ:

Լուսանկ. 13

99. Արևմտյան կողին լափներեն՝ 4 առդ.

NATIONIS AMICO HUMANITATIS/ INTER POPULARES CONDITORI/ STEPHANO NAZARIANS/
GRATI CIVES./

Թարգմ. Աղգի Ե. մարդասիրության բարեկամին (ջառագողին), հայրենակիցների մեջ հիմ-
նարարին, Ասեփանոս Նազարյանցին՝ շնորհակալ համաքաղաքացիները¹

100. Հարավային կողին՝ 15 առդ.

СТЕПАНУ ИСАЕВИЧУ/
НАЗАРЬЯНЦЪ/

ТЫ ПАМЯТНИКЪ СЕЕЪ ВОДРУЗИЛЪ НЕРУКОТВОРНЫИ
И НЕ ВЕЩЕСТВЕННЫИ КАКЪ КАМЕНЬ ИЛЪ МЕТАЛЛЪ,
НѢТЪ, ТО ПЕРО ТВОЕ, ТВОИ ТРУДЪ СВЯТОИ, УПОРНЫИ
ЧѢМЪ И ПО СМЕРТИ, ТЫ КАКЪ ДУХЪ ЖИВОИ ПРЕДСТАЛЪ.

СЪ ОЛИВЫ ВѢТВІЮ, ТОЕОЮ ОРАШЕННОИ,
СПЛЕТЕНЪ, О СТЕПАНОСЪ, И ЛАВРЪ ГЛАВЫ ТВОЕИ,
ДАВЪ МОИЦНЫИ НАМЪ ЯЗЫКЪ, ТОБОЮ ВОЗРАЖДЕННЫИ,
ТЫ НАС ИМЪ ОЗАРИЛЪ ВО МРАКЪ, ПРОМЕТЕИИ

ТЫ ВЪ МІРЪ ЭТОМЪ ЗНАЛЪ ОДИНЪ ЛИШЬ ТРУДЪ СУРОВЫИ,
НО МІРЪ УСТАЛОМУ ПОКОЯ НЕ ДАРИЛЪ,

¹ Լափներենից թարգմանեց Երևանի պետական համալսարանի պրոֆեսոր Ալր. Ստեփանյանը.

ТРУДЯЩЕМУСЯ СДѢСЬ УДѢЛЪ-ВѢНЕЦЪ ТЕРНОВЫИ,
О, ПУСТЬ-ЖЕ ЕУДЕТЪ ТИХЪ ТВОИ СОНЪ СРЕДИ/МОГИЛЪ!

Լուսաճկ. 14

101. Աս. Նաղարյանցի կոթողից ձախ, նույնատիպ կոթող, ավելի փոքր ծավալի՝ արեւելյան կողին 9 առդ.

ՇՆՈՐՀԱԶԱՐԴ ՊԱՏԱՆԵԿԻ/ՖՐԻԴՐԻԿՈՍԻ ՆԱԶԱՐԵԱՆՑ/ՋԱՅՍ ԱՐՁԱՆ
ՅԻՇԱՏԱԿԻ/ԹԱԽԾՈՒԹԵԱՄԲ ՍՐՏԻ/ՆՈՒԻՐԷՐ/ՀԱՅՐՆ/ ԾՆԵԱԼ ՅԱՄԻ 1844/ԵՒ/ՎԱԽՃԱՆԵԱԼ Ի
ՄՈՒՏՍ 1866ԻՆ:

Արեւմտյան կողին նույնը՝ լատիներէն:

102. Կոթող նույնատիպ, նախորդից ձախ. արեւելյան կողին՝ 4 առդ.
ՍԻՐԱԼԻՑ ԱՄՈՒՍՆՈՅ/ԵՒ/ԲԱԶՄԵՐԱՆՏ ՄՕՐ ԳԵՐԴԱՍՏԱՆԻ, ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒ ՄՏՕՔ/ԱՅՐՆ ԵՒ
ՈՐԴԻՔ:

Արեւմտյան կողին՝ 4 առդ.
ԷՄՄԱ ՆԱԶԱՐԵԱՆՑ/ԾՆԵԱԼ ՅԱՄԻ 1818/ԵՒ/ՎԱԽՃԱՆԵԱԼ Ի 1867 ՈՒՄՆ:

103. Կոթող նույնատիպ, նախորդից ձախ, հարավային կողին՝ 8 առդ.
ՆԱԶԵԼԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՈՐԴԻՑ ԻՐՈՅ/ԷՄՄԱՆՈՒԷԼԻ ՆԱԶԱՐԵԱՆՑ/Ի ԾԱՂԻԿ ՀԱՍԱԿԻ
ՆՆՋԵՑԵԼՈՅ Ի ՏԷՐ/ՆՈՒԻՐԷ/ՀԱՅՐՆ ԹԱԽԾԵԱԼ/ԾՆԵԱԼ ՅԱՄԻ 1858/ԵՒ/ՎԱԽՃԱՆԵԱԼ Ի
ՄՈՒՏՍ 1866-ԻՆ:

104. Հյուսիսային կողին լատիներէն, արեւմտյանին՝ 10 առդ.

ԵՐԿԱՐ ԼԱՑՑԷ ԱՆԲԱՂԻ ՔՈ/ՀԱՅՐ ՔՈ ՎԱԽՃԱՆ
ԷՄԱՆՈՒԷԼ, ԳՈՒ ԼԻ ՇՆՈՐՀՕՔ./ԾԱՂԻԿ ՈՐԴԵԱԿ,
ԴՈՒ ԼՈՅՍ ԱԶԱՑ/ԴՈՒ ՋԱՐԴ/ԿԵՆԱՑ ԾՆՈՂԱԿԱՆ,
ՈՀ ԵՒ ԱԻԱՂ, ԴՈՒ ՆՍԵՄԱՑԱՐ/ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ:
ՑՈՐՁԱՓ ՅԱՍՏԻՍ ԿԵՑՑԷ ՔՈ/ՀԱՅՐ ԱՆՄԻԹԱՐ,
ԾԱՂԱԿՓԻԹ ՔՈ ՊԵՀԵՍՑԻ ՔԱՂՑՐ/ՅԻՇԱՏԱԿ,
ՍԽՐԱՑՈՒՑԻՑ ՄԻՇՏ ՀՆՋԵՍՑԵՆ/ՔՈ ՋԱՅՆ ԲԱՐԲԱՌ,
Ի ՔՈ ԾՆՈՂԻ ՀՈԳԻ ԵՒ ՍԻՐՏ/ՑԱԻՈՑ ՃԱՐԱԿ:

105. Կոթող նույնատիպ, նախորդին կից. արեւելյան կողին՝ 5 առդ.
ՎԱՂԱՄԵՌԻԿ ԴՍՏԵՐԱՑ ԻՐՈՅ/ԵՂԻՍԱԲԵԹԻ ԵՒ ՄԱՐԳԱՐԻՏԻ/ ՆԱԶԱՐԵԱՆՑ/ ՆՈՒԻՐԷ
ՍԻՐՈՂԱՊԷՍ/ՀԱՅՐՆ.

Արեւմտյան կողին նույնի թարգմանությունը լատիներէն:

106. Կոթող սե ժարմարից, խորանաձե, ղլխավերեի թեւովոր խաչն ընկած. արեւելյան
կողին՝ 12 առդ.

ԱՍՏ ՀԱՆԳՁԻ/ՀԱՄԱԶԱՍՊ ՆԱԶԱՐԵԱՆՑ/ԿԱՐՆՈՑ ԴԱՇ/ՏԻ
ԳՋԼՔԻԼԻՍԷ/ԳԻԻՂԱՑԻ/ԾՆ. 1892. ՄԵՌ. 1928 Թ.

ՍԻՐՈՒՆ ԷՐ ԿԵԱՆՔՍ/ ԱՆՑԱԻ ՎԱՂԸՆԴՓՈՒՅԹ/
ԱՆԴԱՐՁ ՀՐԱԻԷՐՍ/ԵԿԱԻ ՀԱՍԱԻ ՇՈՒՏ
ՄԻԹԱՐՈՒԵՑԷՔ/ ՈՐ ԱՇԽԱՐՀՆ Է ՍՈՒՏ,
ԼԱՑ ՈՒ ԱՐՏԱՍՈՒՔ/ՉՈՒՆԻՆ ԻՆՁ ՕԳՈՒՏ:

107. Տապաճափար, ղորշավուն ղրանխից, ղաղաղաձե, հարավային կողին՝ 2 առդ.
Ի ՆԵՐՔՈ ԱՅՍՐ ՎԻՄԻ ԱՄՓՈՓԻ ՄԱՐՄԻՆ ԱՋՆԻԻ ԴԱՆԻԷԼԻ
ԵՍԱՑԵԱՆ/ՖՐԻԹՈՆՈՎԻ/ՀԱՆԳԵԱԼ Ի ՏՐ Ի 48 ԱՄԱՑ ՀԱՍԱԿԻ 1825 Թ. Ի ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 16, Ի
ՄՈՍԿՈՎ

Հյուսիսային կողմին՝ ուղևորեն 4 տող.

ПОПЪ СИМЪ КАМНЕМЪ ПОКОИТСЯ ПРАХЪ ДВОРЯНИНА/ ДАНИИЛА ИСАЕВИЧА
ФРИТОНОВА./ СКОНЧАВШАГОСЯ НА 48 ГОДУ ВОЗРАСТА В 1895 ГОДУ НОЯВРЯ 16
ДНЯ/ МОСКВА.

Արևելյան կողմին՝ 2 տող.

ԱՍՏ ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ Է ՄԵՌԵԼՈՑՆ ԴԻ ԱՆԿԵՆԴԱՆ,
ԻՍԿ ԱՆԴ ՀՈԳԻՆ ԲԱԶՄԻ ՅԱԹՈՌ ԵՐԱՆՈՒԹԵԱՆ:

108. Տապանաքար, կտրմբովուն դրանիտից, դադաղաձև, հարավային կողմին՝ 4 տող.

ՆԻԿՈՂԱՑՈՍ ԱԻԵՏԻՔԵԱՆ ԵՋԵԱՆՑ ՀԱՇ/ՏԱՐԽԱՆՑԻ. ՀԱՆԳԵԱԻ Ի ՏԷՐ Ի 27 ՕԳՈՍ/ՏՈՍԻ 1887
ԱՄԻ Ի ՀԱՍԱԿԻ 64 ԱՄՍՑ/ՕՐՀՆԵՍՑԻ ԱՆՈՒԱՄՐ ՔՈ, ԴԹԱՄ, ՎԻՀՆ ԻՄ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ:

Հյուսիսային կողմին՝ 2 տող.

НИКОЛАИ АБЪТОВИЧЪ/ ЭЗОВЪ.

109. Կոթող, սև դրանիտից ծաղկանման շուրջը՝ 2 տող.

ԸՆԿԱԼ ՏՐ ԶՀՈԳԻ ԻՄ/ԽԱՂԱՂՈՒԹ[ԵԱՄ]Ր.

Ապա ուղևորեն 2 տող.

ГОСПОДИ, ПРИМИ/ ДУХЪ МОЙ СЪ МИРОМЪ.

Ատորև՝ 4 տող.

ԱՍՏ ՀԱՆԳՁԻ ՄԱՐՄԻՆ ՊԱ/ՐՈՆ ՊԵՏՐՈՍԻ ԲԷԺԱՆԲԵԿԵԱՆՑ ԱՍՏՐԱԽԱՆՑԻՈՑ, ՈՐ/ԾՆԱԻ
ՅԱՄԻՆ 1772 ԵԻ ՎԱԽՃԱՆԵՑԱԻ/Ի 1829 ԱՄԻ ՑՈՒԼԻՍԻ 23 Ի ՀԱՍԱԿԻ ԻՐՐ 57 ԱՄՍՑ:

110. Արևմտյան կողմին՝ 12 տող.

ՈՉ ՊԱՅԱԶԱՏԻ ԵԻ ՈՉ ՓԱՐԹԱՄԻ
ԱՄՓՈՓԻ ՄԱՐՄԻՆ Ի ԾԱՑ ԱՅՍ ՇԻՐՄԻ,
ԱՅԼ ԻԻՐ ԸՆՏԱՆԵԱՑ՝ ՀՕՐ ԱՌԱՔԻՆԻ
ԸՆՏԻՐ ԱՄՈՒՄՆՈՑ, ՃԻՇՏ ՔՐԻՍՏՈՆԵԻ,
ՈՐՈՒՄ ԶԷՐ ԱՅԼ ԻՆՉ՝ ՓԱՓԱՔ ՅԱՇԽԱՐՀԻՍ,
ԲԱՑՑ ՈՐԴԻՈՎՔՆ ԽԱՅՏԱԼ Ի ՀԱՍՈՒՆ Ի ՏԻՍ.
ԵՂՈՒԿ ԶԻ ՆՈՑԻՆ Ի ԽԱՄՆ Ի ՎԵՐՁԻՆ
ՋԸՆԿԱԼԱԻ ԶՀԱՄՐՈՑՐ, ԶԻ ՀԵՌԻ ԷԻՆ,
ԱՅԼ ՈՐԴԻՔՍ ԸՆՏԻՐ ՅԵՐԱԽՏԵԱՑ ՆՇԱՆ
ԿԱՆԳՆԵՑԻՆ ՆՄՍ. ԶԱՅՍ ՃՈՒ ՄԱՀԱՐՁԱՆ.
ԱՀԱ ՕՐԻՆԱԿ ՍՈՒՐՐ ԳԵՐԴԱՍՏԱՆԻՆ՝
ՈՐԴԻՈՑ ԱՌ ԾՆՈՂՍ՝ ՅԱՐԳ ՍԷՐ ՑԱՆԿԱԼԻ:

Բանաստեղծությունից ստորև՝ ուղևորեն 6 տող.

ПОДЪ СИМЪ КАМНЕМЪ ПОКОИТСЯ/ ПРАХЪ АСТРАХАНСКАГО УРОЖЕНЦА/
АРМЕНИНА ПЕТРА ИЛЫЧА БЕЖАНВЕКОВА/ РОДИВШАГОСЯ В 1772^М ГОДУ,/А
СКОНЧАВШАГОСЯ В 1829^М ГОДУ/ ІЮЛЯ 23-ГО ЧИСЛА.

111. Կոթող, կտրմբովուն դրանիտից, վրան սպիտակ մտրմորից խաչ և ուղևորեն 7 տող.

ПОДЪ СИМЪ КАМНЕМЪ ПОКОИТСЯ ТЪЛО ТИТУЛЯРНОЙ СОВЕТНИЦЫ/ МАРГАРИТЫ
ЯКОВЛЕВНЫ/ КАЛАНТАРОВОИ/, СКОНЧАВШЕЙСЯ 1869 ГОДА/ МАЯ 29^О ДНЯ/
РОДИЛАСЬ 1815 ГОДА ФЕВРАЛЯ 16^О ДНЯ/ ОТЪ РОДУ ЕЙ ВЫЛО 53 ГОДА.

112. Սմբատ Շահագիրի հուշակոթողը

Գանվում է Մոսկվայի Հայկական գերեզմանոցում, եկեղեցուց մոտ 20 մ արեմուտք, Նազարյան գերդասաանի գամրանաաան ցանկապատի մեջ: Կարմիր գրանիտից կերպված եռաստիճան պապանգանի վրա դրված է խորանաձև վեղարով սպիտակ մարմարե կոթող՝ կողքերից ուղղահայաց ըարձրացող կլոր սյուներով: Հարավային կողին ամրացված է Սմբատ Շահագիրի պաակերը, արեմայան կողին փորագրված է և սևաներկով ներկված՝ 5 առդ.

АРМЯНСКИЙ/ ПОЭТ/ ШАХ-АЗИС/ СМБАТ/ 1840-1907.

113. Կոթող սե. մարմարից, վրան թևավոր խաչ, արևելյան նիստի շրջանակի մեջ կնոջ դիմաքանդակ է, գլխին՝ թագ, ձեռքին՝ տերև: Ստորե՝ 5 առդ.

Ի ՏԱՊԱՆԻՍ ՀԱՆԳՁԻ ՄԱՐՄԻՆ/ԱՌԱՔԻՆԱՓԱՅԼ ՏԻԿՆՈՋ/ԵԿԱՏԱՐԻՆԵԱՅ ՍՏԵՓԱՆԵՍՅԱՆ ԱՂԱՄԱԼԵԱՆՑ, / ԾՆԵԼՈՑ Ի 1797 ԱՄԻ ԵՒ ՀԱՆԳՈՒՑԵԼՈՑ Ի ՏՐ ՅԱՄԻ 1861 ՅԱՄՍԵԱՆՆ ՕԳՈՍՏՈՍԻ 26./ ԿԵՑԵԱԼ ԱՄՍ ԻՐՐ 64:

Հյուսիսային կողին՝ 2 առդ.

ՏԷՐ, ԸՆԿԱԼ ՋՀՈԳԻ ԻՄ / Ի ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ:

Սրեմայան կողին՝ ոռսերեն 2 առդ.

ЕКАТЕРИНА СТЕПАНОВНА АГАМАЛОВА./РОД. ВЪ 1797^М Г., СК. 26 АВГ. 1861 Г.

114. Կոթող, ժայռաքեղորի անսքով, հարթեցրած մասին՝ ոռսերեն 3 առդ.

ЖЕНА/ ДЪИСТВТЕЛЪНАГО СТАТСКАГО СОВЕТНИКА/ ЛЮБОВЪ АЛЕКСАНДРОВНА ЛІАНОЗОВА./ РОД. 1849 ІЮЛІЯ 22 Д|НІЯ, СК. 1905 ЯНВ. 22.

Նախորդին կից թաղված են նաև՝

Սոֆիա Լիանոզյանցը (1875-1892), Թամարա Լիանոզյանցը (1884, 1.5.-1885, 28. 11):

Ծանոթ. Լիանոզյանցները (Լիանոզովները) իրանցի հարուստ նավթարդյունարերողներ էին, իրենց ձեռքում էին պահում նաև Կասպից ծովի հարավային շրջանի ողջ ձկնարդյունարերությունը, խոշոր գրամագլուխ ունեին Մոսկվայում և Պետերբուրգում (անս Հայ ժողովրդի պամոություն, հ. 6, էջ 72, 302, 712):

115. Տապանաքար սե. գրանիտից, գերազանց հղկված, վրան գծախաչ, ստորե՝ 7 առդ.

ԱՅՍ Է ՇԻՐԻՄ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ/ԵՍԱՅԵԱՅ ԱՆՏՕՆԵԱՆ/ՍՄԻՐՆՈՎԱՅ, ՈՐ Ի ՀԱՍԱԿԻ/ԻՐՐ 85 ԱՄԱՑ ՓՈԽԵՑԱԻ/ԱՌ-ՔՍ Ի 12 ՄԱՅԻՄԻ/ 1830 ԱՄԻ:

116. Տապանաքար, սե. հղկված գրանիտից, ուղղանկյունաձև, վրան՝ 4 առդ.

ՄԿՐՏԻՋ ԷՄԻՆ/, ԾՆԵԱԼ Ի ՆՈՐՆ-ՋՈՒՂԱՅ/Ի 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1815 ԱՄԻ,/ՀԱՆԳԵԱԻ Ի 13 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 1890 ԱՄԻ:

Սպա՝ 4 առդ.

«ՈՐՊԻՍԻ ԻՆՋ ԻՑԵՆ ԿԵԱՆՔ/ՋԵՐ. ՋԻ ԻՐՐ ՋՄՐՐԻԿ ԷՔ, ՈՐ ԱՌ ՍԱԿԱԻ ՄԻ ԵՐԵԵԱԼ ԵԻ/ԱՊԱ ԱՊԱԿԱՆԵԱԼ»

ՅԱԿՈՐ. ԹՂԹ. Դ. 14 (15):

Լուսանկ. 15

117. Ապա ոռսերեն ատրեբրակը՝ 5 առդ.

НИКИТА ОСИПОВИЧЪ/ЭМИНЪ./ РОДИЛСЯ ВЪ НОВОЙ ДЖУЛЬФЪ 25-ГО НОЯВРЯ 1815 ГОДА, СК|ОНЧАЛСЯ| 13-ГО ДЕКАБРЯ 1890 ГОДА.

«ЧТО ТАКОЕ ЖИЗНЬ ВАША-ПАРЪ ЯВЛЯЮЩІЙСЯ НА МАЛОЕ ВРЕМЯ И ПОТОМЪ ИСЧЕЗАЮЩІЙ».

ІАКОВЪ 4. 14

118.

ԳԼՈՐՈՒԵՑԱՆ ՈՒՂԻՂ ՀԻՆԳ ՏԱՍՆԵԱԿ ՏԱՐԻ,
ՔՈՒ ԳԼԽԵՆ ԱՆՑԱՆ ՇԱՏ ՁԱՐ ՈՒ ԲԱՐԻ,
ԱՄՈՒՐ ՄՆԱՑԻՐ ԴՈՒ ՔՈ ՀԱՄՈՋՄԱՆ-
ՔՈՒ ԻԴԵԱԼՆ ԷՐ ՎԻՃԱԿ ՀԱՅԿԱԶՆԵԱՆ,
ՁԵՌՔԷԴ ՎԱՅՐ ԸՆԿԱԾ ՁԷՐ ԽՈՐԵՆԱՑԻ,
ԽԸՆԿԵԼԻ ՀԱՅ-ՄԱՐԴ ԵՍ ԴՈՒ-ԱՍԱՑԻ:

ԳԱՄԱՌ-ՔԱԹԻՊԱ

Ծանոթ. Հայ մեծանուն ընտանիք, պատմարան, մանկավարժ, թարգմանիչ Մկրտիչ Հովսեփի էմինը (Կարապետյան) նախնական կրթությունը ստացել է Կալկաթայի Հայոց մարդասիրական ճեմարանում: 1834-ին ավարտել է Լազարյան ճեմարանը, 1838-ին՝ Մոսկվայի Համալսարանի փիլիսոփայական ֆակուլտետի ընտանիքական ընթերցման և նույն թվականից սկսել է Հայոց լեզու դասավանդել Լազարյան ճեմարանում: 1840-ին վարել է տեսուչի պաշտոն, իսկ 1848-1855 թթ. եղել է ճեմարանի լիցեյական ընթերցման պրոֆեսոր: 1866 թ. մինչև 1869 թ. աշխատել է Վլադիմիրյան նահանգի գյուղացիների վերաանուշ, ապա՝ 1870-ին՝ Մոսկվայի 5-րդ գիմնազիայի գերեզման: 1871-1882 թթ. Լազարյան ճեմարանի պրոֆեսոր էր, միաժամանակ Հայագիտության ամբիոնի վարիչ:

Մկրտիչ էմինը ընտանիքի ուսումնասիրությունների և գաղափարների հեղինակ է. զբաղվել է անահայությունների, ազգագրության, հեթանոսական կրոնի հիմնահարցերով, հրատարակել է մի շարք Հայ պատմիչների գործերը (հակիրճ կենսագրականը տես ՆՍՀ, հ. 4, Երևան, 1978, էջ 45-46-Լ. Բաաթյանի հոդվածը):

119. Տապալաճար սև զրանիայից, դաճաղաձև, հնգաանիճան պատվանդանով: Արև-մայան կողմից փորագրված և տառերը ուղեղով ներկված են՝ 4 տող.

ՊՐՕՖԵՍՈՐ/ԳՐԻԳՈՐ ԽԱԼԱԹԵԱՆՑ, / ԾՆԱԻ 1858 ԱՄԻ / , ՀԱՆԳԵԱԻ Ի ՏԷՐ Ի 1912 ԱՄԻ:

Լուսանկ. 17

120. Տապալաճարի հարավային կողմից Գր. Խալաթյանի քառանկյուն է.

ԱՐՁԱԿ ՀԱՄԱՐՁԱԿ ՄԻՄԵԱՆՑ ՏԱՆՔ ՁԵՌՔԵՐ

ԵՒ ՑԱԹԱՋ ԴԻՄԵՆՔ ԲՈՂՈՐՍ ՄԻԱՍԻՆ

ԵՒ ԹՈՂ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴՐՕՇԱԿԻ ՏԱԿ

ՄԵՐ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԶՕՐԱՆԱՑ ԿԸՐԿԻՆ:

ԳՐԻԳՈՐ ԽԱԼԱԹԵԱՆ

121. Արևելյան կողմից՝ 3 տող.

Լուսանկ. 18

ПРОФЕССОРЪ ЛАЗАРЕВСКАГО ИНСТИТУТА/ ГРИГОРІИ АЕРАМОВИЧЪ/ ХАЛАТЯНЦЪ.

Տապալաճարի անկյունում՝ Кабановъ/Москва, Мясницкая...

122. Հյուսիսային կողմից՝ 5 տող.

ПРЕДСТОЯЩИИ НАМЪ ТРУДЪ ДОЛОГЪ, А ЖИЗНЬ СМЕРТНАГО/ КОРОТКА И ОВИЛЬНА НЕИЗВЪСТНОСТЮ.

(МОИС. ХОРЕНСКІИ, КН. I, ГЛ. 7).

СКОЛЬКО СТАРАНИЕ И ПАМЯТЬ ПОЗВОЛЯЛИ МЫ СЪ ТОЧНОСТЮ РАЗСКАЗАЛИ ВСЪ СОВЫТІЯ РАННИХЪ И ДРЕВНИХЪ ВРЕМЕНЪ.

Մանոթ. Սկանավոր հայագետ, պամարան-րանսեր, մանկավարժ, մշակութային գործիչ Գր. Խալաթյանը ծնվել է Ալեքսանդրապոլ (այժմ՝ Գյումրի) քաղաքում: 1868-1877 թթ. սովորել է Մոսկվայի Լազարյան ճեմարանում, այնուհետև՝ 1877-1880 թթ. ուսանել է Մոսկվայի համալսարանի թշկական ֆակուլտետում, որանդից անդափովել է նույն համալսարանի պամա-լեզվագրական ֆակուլտետ, որն ավարտելուց հետո (1884 թ.) մեկնել է Գերմանիա՝ կատարելագործվելու նպատակով: 1886 թ. մինչև իր կյանքի վերջը աշխատել է Լազարյան ճեմարանում: 1891-ից գլխավորել է հայագիտության ամբիոնը: Եղել է Լազարյան ճեմարանի անսուչ (1897-1903 թթ.), մեծապես նպաստել է հայագիտության զարգացմանը Ռուսաստանում:

Գր. Խալաթյանը գրել է աշխարհարար, գրարար, ուսուցիչ և գերմաներեն: 1891-ին թարգմանել է հրապարակել է (ուսուցիչ և գերմաներեն լեզուներով) «Սասունցի Դավիթ» էպոսը: Զրադվել է րանահյուսություն և աղագղություն հարցերով, առանձնակի հետաքրքրություն է ցուցաբերել հատկապես Մովսես Խորենացու, Եղիշեի և Ղազար Փարպեցու գրական ժառանգության նկատմամբ:

Գր. Խալաթյանը գիտությունների գոտոր էր (1903 թ.), պրոֆեսոր (1906 թ.): Նրա անմիջական նախաձեռնությամբ հիմնվել է «Էմինյան աղագրական ժողովածուն», որի 1-8-րդ հատորները խմբագրել է ինքը:

Ինչպես տապանագիրն է վկայում, Գրիգոր Խալաթյանը թաղված է Մոսկվայում և ոչ թիֆլիսում, ինչպես կարծում են որոշ ուսումնասիրողներ (աես ՀՍՀ, հ. 4, էջ 704 - Զ. Հարությունյանի հոգվածը):

123. Տապանաքար սե գրանիաից, գագաղաձե, հյուսիսային կողին՝

ՍԱՐԳԻՍ Յ. ՍԱՐԳՍԵԱՆՑ/ ԾՆԱԻ ԳՈՂԹԱՆ ԳԱԻԱՌԻ ՑԱՂՆԱՅ ԳԻԻՂՈՒՄ 20-ԻՆ

ՄԱՐՏԻ 1854 թ., ՎԱԽՃԱՆՈՒԵՑ 29-ԻՆ ՄԱՐՏԻ 1892 թ.

ԳՈՂԹՆ ՀԻՆԱԻՈՐՑ ԳԻՆՈՒ ՈՒ/ ԵՐԳԻ,

ԳՈՒՍԱՆԻ ԹՈՎԻՉ ԲԱՄԲՈՒՆ/ՀԱՅՐԵՆԻՔ -

ՄԱՏՆԱԾ ՄՈՌԱՑՄԱՆ, ԱՌԵՂԾ/ՎԱԾ ԴԱՐՁԱԾ՝

ԴՈՒ ԹՈՐԱՓԵՑԻՐ ՀԸՆՈՒԹԵԱՆ/ՓՈՇԻՔ՝

ՀԱՅԿԱՆ ԲԱՐԲԱՌԻ/ԳԱՆՁԵՐԻ ՇԱՐՔԻՆ:

ԳՐ[ԻԳՈՐ] Խ[ԱԼԱԹԵԱՆ]

Հարավային կողին՝

СЕРГѢЙ ИВАНОВИЧЪ/ САРКИСОВЪ...Շարունակությունը՝ ինչպես հայերենում:

124. Տապանաքար սպիտակ մարմարից, վրան՝ 6 առդ.

ԱՍՏ ՀԱՆԳՉԻ ՄԱՐՄԻՆ ՇԱՄԱԽՈՑ ՔԱՂԱՔԻ/ԱՋՆՈՒԱԿԱՆ/ ԱԻԱԳ-ԲԵԳ

ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ/ԳԱՆՁԵՑԵԱՆԻ,/ ՎԱԽՃ. 2 ՅՈՒՆԻԱՐԻ 1915 ԱՄԻ/64 ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍԱԿԻ:

Ապա՝ ուսուցիչն 5 առդ.

ЗДѢСЬ ПОКОИТСЯ ПРАХЪ ДВОРЯНИНА ГОР. ШЕМАХИ/ АВАКЪ-ВЕКЪ ГРИГОРЬЕВИЧА/ ГЕНДЖЕНЦЕВА,/ СКОНЧ. 2 ЯНВ. 1915 Г. 64-ХЪ ЛѢТЪ ОТЪ РОДУ./ МИР ПРАХУ ТВОЕМУ.

125. Տապանաքար նույնատիպ, վրան՝ 4-ական առդ հայերեն և ուսուցիչն.

ԱՅՍ Է ՏԱՊԱՆ ԲԱԳՈՒԱՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԻ ՇԱՄԱԽՈՑԻՈՑ/ԲԱՐՍԵՂԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆՑ/ ԾՆՈՒԱԾ Է 1849 ԹՈՒԻՆ/, ՎԱԽՃԱՆՈՒԱԾ 1906 թ. ՍԵՊՏ. 16-ԻՆ 57 ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍԱԿՈՒՄ.

Ապառուսեան տարրերակը՝ 4 տող

ЗДѢСЬ ПОКОИТСЯ ПРАХЪ/ВАКИНСКАГО КУПЦА/ ШЕМЕХИНСКАГО ЖИТЕЛЯ/
ВАСИЛИЯ АМБАРЦУМОВИЧА ПОГОСОВА.

126. Տապանաքար, ուղղանկյուն, վրան՝ 3 տող.

ՇՈՂԱԿԱԹ ՍԻՄՕՆԵԱՆ ԱԴԱՄԵԱՆՑ/ՀԻՆ ՆԱԽԻՋԵՎԱՆՑԻ/1850-1906:

127. Տապանաքար նույնափայ, վրան՝ 5 տող.

ԱՍՏ ՀԱՆԳՉԻ ՄԱՐ/ՄԻՆ ԲԱԳԻԱՑ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՇԱՄԱԽԵՑԻ ԿԱՐԱՊԵՏ
ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ/ՊՕՂՈՍԵԱՆՑԻ/ ԾՆ. 1859 ԱՄԻ/, ՎԱԽՃ. 12 ՅՈՒԼԻՍԻ 1910:

Նույնը՝ ուսերեն:

128. Կոթող սև մարմարից, արևելյան կողմին՝ 4 տող.

Ապառուսեան 3 տող

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ՄԻՔԱՅԵԼԵԱՆ/ՊՈՊՈՎ/ ԾՆ. ՆՈՅ. 10-ԻՆ 1848/ ՎԱԽՃ. ՄԱՐՏԻ 4-ԻՆ 1906Թ.
ЭММАНУЭЛЬ МИХАИЛОВИЧЪ/ ПОПОВЪ. (Հարունակոթյունը ինչպես Հայերենում)

129. Կոթող սև մարմարից, արևմտյան կողմին՝ 4 տող.

ՏՓԽԻՍԵՑԻ/ ՍՈՂՈՄՈՆ ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԵԱՆ/ ՄԻՐՋՈՅԵԱՆՑԻ/ ՎԱԽՃ. Ի 15 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1879 ԱՄԻ.

130. Կոթող սև մարմարից, արևմտյան կողմին՝ 7 տող.

ՏՓԽԻՍԱՅ/ՏՈՀՄԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԱԽՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻ/ԵԳՈՐ
ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ/ՌՈՏԻՆԵԱՆՑԻ/ՎԱԽՃ./13 ՕԳՈՍՏ. 1892 ԱՄԻ/Ի ՀԱՍՍԿԻ 63 ԱՄԱՑ:

Արևելյան կողմին ուսերեն տարրերակը՝ 3 տող.

ТИФЛИССКІЙ ПОТОМСТВЕННЫЙ ГРАЖДАНИНЪ ЕГОРЪ СОЛОМОНОВИЧЪ/
РОТИНОВЪ,/ СКОՆЧ. 13 АВГУСТА 1872 Г. 63 ХЪ ЛѢТЪ.

Ծանոթ. Հանդուցյալը Թիֆլիսի Ռոսիայանց ազնվական առհմի սերնդից է: Ռոսիայան-
ները Հայտնի էին իրենց ապարանով: Այս առհմից են ականավոր քիմիկոսներ Հայր և
որդի Լեոն և Ալեքսանդր Ռոսիայանները (ՀԱՀ, Հ. 9, Երևան, 1983, էջ 708-709):

131. Տապանաքար ուղղանկյուն, սև դրանիաից, վրան 6 տող.

ЗДѢСЬ ПОКОИТСЯ ПРАХЪ/ КНЯЗЯ/ НИКОЛАЯ АНДРЕЕВИЧА/ АРГУТИНСКАГО-
ДОЛГОРУКАГО,/ СКОՆЧАВШАГОСЯ 69 ЛѢТЪ/ 11¹⁰ ФЕВРАЛЯ 1907 ГОДА.

132. Կոթող, դորչավուն դրանիաից, վրան խաչ, արևելյան կողմին՝ 4 տող.

ՀԱՆԳԻՍ/ԴԱԻԹԻ ԱՂԵՔԱՆԴԻՐ[ԵԱՆ] ԹԱՄԱՄՇԵԱՆՑ/ ԾՆ. Ի ՏՓԽԻՍ 1860/ՎԱԽՃ. Ի
ՄՈՍԿՈՒԱՑ 1909 ԱՄԻ 13 ՅՈՒՆԻՍԻ:

НАДВОРНЫЙ СОВѢТНИК/ ДАВИДЪ АЛЕКСАНДРОВИЧЪ/ ТАМАШЕВЪ. (Հարունակո-
թյունը՝ ինչպես Հայերենում):

Ծանոթ 1. Հայ նշանավոր ընդհանրական ընտանիքի ներկայացուցիչ Դավիթ Թամաշյանը
եղել է ներսես Աղաարակեցու հավատարիմ դործակալը՝ վեքիլը: Թամաշյանները
Թիֆլիսի նշանավոր մոքալաքներից (քաղաքացիներից) էին: Այս առհմից էր ականավոր
անասնարույծ, ակադեմիկոս Ալեքսանդր Ջաքարի Թամաշյանը (1877-1967):

2. Ռուսերեն ընադրում հանդուցյալը ներկայացված է «պալաական խորհրդական»
ախաղոսով:

133. Տապանաքար, կարմրավուն գրանիտից, վրան ուսերեն՝ 3 տող.

ТЕЛАВСКІЙ ГРАЖДАНИНЪ/ ГАВРИЛЪ АНДРЕЕВИЧЪ АВТАНДИЛОВЪ/ СК. 14 ФЕВР.
1897 ГОДА, 49 ЛѢТЪ.

Արևմտյան կողմին՝ 4 տող.

ԹԷԼԱԻԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻ/ԳԱՐԻԷԼ ԱՆԴՐԵԱՍԵԱՆ/ ԱՖԹԱՆԴԻԼԵԱՆ/. ՎԱԽՃ. 14 ՓԵՏՐ. 49
ԱՄԱՑ ՀԱՍԱԿԻ:

134. Տապանափար սև մարմարից, ղազաղաձև, հարավային կողմին՝ 2 անոլ.

ՄԻՔԱՅԷԼ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ/ՍՏԵՓԱՆԵԱՆՑ.

135. Հյուսիսային կողմին ոռոսերեն ասորերակը՝ 5 անոլ.

ЗДѢСЬ ПОКОИТСЯ ПРАХЪ ПОТОМСТВЕННАГО/ ПОЧЕТНАГО ГРАЖДАНИНА
МИХАИЛА АРТЕМЬЕВИЧА/ СТЕПАНОВА/ РОД. 20 ЯНВАРЯ 1820 Г./СКОНЧ. 26 ІЮЛЯ
1881 ГОДА.

136. Կոթույ սև մարմարից, արևելյան կողմին՝ 11 անոլ.

ԱՅՍ Է ՇԻՐԻՄ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ/ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳԻ ԴԱԻԹ ԽԱՆԻ
ԹՈՌԵ/ԳԵՈՐԳԱՅ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ/ՄԵԼԻԹ-ՇԱՀՆԱՋԱՐԵԱՆ ԴԷ ՇԱՊՈՒՐԻ./ԾՆԱԻ Ի 20
ՓԵՏՐՎԱՐԻ 1833 ԱՄԻ/,ՀԱՆԳԵԱԻ Ի 25 ՅՈՒԼԻՍԻ 1893 ԱՄԻ/Ի 61 ԱՄԻ ԿԵՆԱՑ ԻՐԻՈՑ:

ԿԵՆԱՑ ԶԱՅՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ՓՈՂՈՑ
ԿՈՉԵԱ ՋԻՍ, ՏԷՐ, ՅԱՅՄ չՈՂՈՑ,
ԸՆԴ ԻՄԱՍՏՈՒՆ ՍՈՒՐԲ ԿՈՒՍԱՆԱՑ՝
ՄՈՅԾ ՋԻՍ Ի ՏՈՒՆ ՔՈ ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ:

Արևմտյան կողմին ոռոսերեն՝ 4 անոլ

ГЕОРГИЙ ХРИСТОФОРОВИЧЪ МЕЛИКЪ-ШАХНАЗАРОВЪ/ДЕ ШАПУРЪ.

137. Տապանափար, նույնաաիպ, նախորդի մոտ, վրան՝ 2 անոլ.

ԿԱՏԱՐԻՆԷ ԵՍԱՅԵԱՆ ՄԵԼԻԹ-ՇԱՀՆԱՋԱՐԵԱՆ/ ԳԷ ՇԱՊՈՒՐԻ:

Ապա՝ վերոգրեյալ քառյակի կրկնությունը:

Արևմտյան կողմին ոռոսերեն՝ 4 անոլ.

ЕКАТЕРИНА ИСАЕВНА/МЕЛИКЪ-ШАХНАЗАРОВА/ДЕ ШАПУРЪ/1837-1907.

138. Կոթույ, սև դրանիաից, գլխամասի խաչը կոարված. արևելյան կողմին՝ 5 անոլ.

ՆԵՐՍԷՍ ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ/ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ/ՈՒՍՈՒՑԶԱՊԵՏ ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ԿԱՑՄԵՐԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ/. ԾՆԱԻ 1848 Թ. ԱՊՐԻԼԻ 20-ԻՆ/,ՀԱՆԳԵԱԻ Ի ՏԷՐ 1894 ՄԱՐՏԻ 14-ԻՆ.

Արևմտյան կողմին՝ 6 անոլ.

ПРОФЕССОРЪ МОСКОВСКАГО/ ИМПЕРАТОРСКАГО УНИВЕРСИТЕТА/ Д. С. С.* /
НЕРСЕСЪ ЈОСИФОВИЧЪ НЕРСЕЦОВЪ./ РОД. 20-ГО АПР. 1848/ СК.14-ГО МАРТА
1894 Г.

Մանոթ. Պրոֆ. Ն. Ներսիսյանը ղարարաղջի Միրզա Յուսուֆ Ներսեսյանցի որդին է:
Յուսուֆ Ներսեսյանցը Պարսից շահի ղիվանի քարաուղարն էր (աես Բաֆֆի, Խամսայի
մելիթությունները, էջ 352, առաջաակ ծանոթություն):

139. Տապանափար օրորացած, վրան խաչ, որից ներքև՝ 4 անոլ.

ԱՍՏ ՀԱՆԳՉԻ [ՄԱՐՄԻՆ] ՀԱՆԴՈՒՑԵԱԼ ՏՈՀՄԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՑ
ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ/ՄԻՔԱԷԼԻ ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ/ ՓՐԻԴՈՆԵԱՆՑ/ ՏՓԻՍԵՑԻՈՑ/ԾՆԱԻ 1850 Թ.
ՄԵՌԱԻ 1902 Թ.

140. Հարավային կողմին ոռոսերեն՝ 3 անոլ.

* Իմա՝ Действительный Статский советник.

ИНЖЕНЕРЪ[ПУТЕЙ] [СООБЩЕНИЯ] МИХАИЛЪ АЛЕКСАНДРОВИЧЪ/ ПРИДОНОВЪ/ СК.
16 ФЕВРАЛЯ 1902 Г. 43 ЛѢТЪ.

141. Կոթող, գորշավուն ավազաքարից, վրան թևավոր խաչ, արևելյան կողին՝ 2 առդ.
ԱՆՆԱ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ԹՈՓԱԼԵԱՆ/ԾՆԱԻ 25 ՕԳՈՍՏՈՍԻ 1865, ՎԱԽՃ. 24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1891 թ.

142. Կոթող, սև գրանիտից, արևմտյան կողին ուռևերեն՝ 8 առդ.
ՏԷՐ, ԸՆԿԱԼ ՋՀՈԳԻ ԻՄ ԽԱՂԱՂՈՒԹ[ԵԱՄԲ].

ԸՆԴ ՎԻՄԱԻՍ ՀԱՆԳՉԻ ՄԱՐՄԻՆ/ՆԱԽԻՋՆԻԱՆԱՐՆԱԿ ՀԱՅԿԱՋՈՒՆ/ ՊԱՏՈՒԱԻՈՐ
ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՑ ԵՒ ԿՈՄԵՐՑԻ ՍՈՎԵՏՆԻԿԻ/ՄԿՐՏՉԻ ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ/ ՓՈՓՈՎԻ/, ՎԱԽՃ.
ՅԱՄԻՆ 1858 ՅՈՒՆԻՍԻ 4, Ի ՀԱՍԱԿԻ ԻՐՐՈՒ/78 ԱՄԱՑ:

Արևելյան կողին ուռևերեն՝ 6 առդ.
ПОДЪ СИМЪ КАМНЕМЪ ПОКОИТСЯ ПРАХЪ/ ПОЧЕТНАГО ГРАЖДАНИНА/ И КОМЕРЦІИ
СОВЕТНИКА/ НИКИТЫ ЕКИМОВИЧА/ ПОПОВА/СК. ВЪ 1858 ГОДУ 78 ЛѢТЪ.

143. Կոթող, սև գրանիտից, արևելյան կողին՝ 3 առդ.
ՇԻՐԻՄ ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋՆԻԱՆՑԻ ԱՆԱՆԻԱ/ԽԸՈՃԵԱՆԻ/ՎԱԽՃ. 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1901թ.

144. Կոթող, սև մարմարից, վերնամասում՝ փոքրիկ խաչ, արևելյան կողին՝ 4 առդ.
ԱՍՏ ՀԱՆԳՉԻ ՄԱՐՄԻՆ/ՆՈՒՆԷԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ԿՈՐՈՏԿԵԱՆ/ԾՆԵԱԼ Ի 10 ՄԱՐՏԻ 1857
ԱՄԻ./ ՎԱԽՃԱՆԵԱԼ Ի 27 ՄԱՐՏԻ 1883 ԱՄԻ:

145. Արևմտյան կողին՝
ПОДЪ СИМЪ КАМНЕМЪ ПОКОИТСЯ ПРАХЪ/ НИНЫ КАРАГІЕТОВНЫ/
КОРОТКОВОЙ/РОД. 10 МАРТА В НАХИЧЕВАНЪ НА ДОНУ...(շար. ինչպես հայերենում):

146. Կոթող, սև մարմարից, վրան թևավոր խաչ, արևելյան կողին՝ 4 առդ.
Ապա ուռևերեն՝
ՀՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՉԵԱՆ/ՏԷՐ-ՑԱԿՈՐԵԱՆՑ, /ԾՆ. 1841 թ. ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ 1-ԻՆ/, ՎԱԽՃ. 1908 թ.
ԱՊՐԻԼԻ 11-ԻՆ:

Ապա ուռևերեն՝
ИВАНЪ НИКИТИЧЪ ТЕРЪ-АКОПОВЪ (շարունակ. ինչպես հայերենում):

147. Տապանաքար գազաղաձև, սև մարմարից, վրան խաչ, որից ներքև՝ 3 առդ.
ԱՍՏ ՀԱՆԳՉԻ ՈՍԿԵՐՔ/ՀՈՒՓՄԻՄԷԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆՑ, /ՎԱԽՃ. 1895 թ. 25
ՄԱՐՏԻ 57 ԱՄԱՑ:

148. Կոթող, սև գրանիտից, վրան կլոր գրանիտե սյուն, որին վերուստ ագուցված է խաչ:
Պապանգանին՝ 5 առդ.

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ/ՊՈՂՈՍ ՎԼԱՍԵԱՆ/ՎԼԱՍԵԱՆՑ/, ԾՆ. 31 ՕԳՈՍՏՈՍԻ
1861 ԱՄԻ/ՎԱԽՃ. 29 ՄԱՐՏԻ 1906 ԱՄԻ:

Ապա ուռևերեն՝
ПАВЕЛЪ ВЛАСОВИЧЪ/ВЛАСОВЪ (շարունակ. ինչպես հայերենում):

149. Կոթող, սև մարմարից, արևելյան կողին՝ 5 առդ և 1 քառյակ Սաղմոսից.
ԱՆՆԱՅ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆՑ/ԿԵՆԱԿԻՑ ՅՈՎԱԿԻՄԱՑ ԹՇՈՒԱՌԱԿԱՆ ՔԱՀԱՆԱՑԻ./
ԾՆ. յԱՍՏՐԱԽԱՆ ՔԱՂԱՔԻ Ի 12 ԱՊՐԻԼԻ/1812 ԱՄԻ ԵՒ ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ/Ի 20
ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ 1847 ԱՄԻ:

150. ՄԻՐՏ ԻՄ ԽՈՈՎԵՑԱԻ ՅԻՍ
ԵՒ ԵԹՈՂ ՋԻՍ ՋՕՐՈՒԹԻՒՆ

ԻՄ ԼՈՅՍ ԱԶԱՑ ԻՄՈՑ ԵՒ

ՍԱ ՈՁ ԵՂԵԻ ԸՆԴ ԻՍ:

(Սաղ. գլ. 37, 11):

Արեմայան կողին՝ Սաղմոսի մեջըրեղված Հատվածի ուսերեն թարգմանությունը և
АННА АЛЕКСѢЈВНА МЕЛИКОВА. (շարունակությունը ինչպես հայերենում) :

151. Կոթող, սե. դրանիակից, արեելյան կողին՝ 4 տող.

ՏԷՐ, ԸՆԿԱԼ ԶՀՈԳԻ/ԻՄ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՄԲ/ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԳԱԼՍՏԵԱՆ/ ՈՍԿԵՐՋԵԱՆ:

Նույնը՝ ուսերեն:

152. Կոթող սե. դրանիակից, քառակող, արեելյան կողին՝ 6 տող.

ԱՍՏ ՀԱՆԳՁԻ ՄԱՐՄԻՆ/ԵՂԻԱՅԻ ԱԴԱՄԵԱՆ/ՇԱՀՆԱՐԵԱՆ. /ԾՆ. ՅԱՄԻՆ 1867/Ի ՆՈՐ-
ՆԱԽԻՋԵԻԱՆ ԵՒ ՎԱԽՃԱՆԵԱԼ 1895 ԱՄԻ/12 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻ:

153. Կոթող սե. դրանիակից, պապանդանով, որի վրա Քրիստոսը խաչը ուսին.
Հյուսիսային կողին՝ 4 տող.

Ի ՆԵՐԲՈ ԱՅՍՐ ՎԻՄԻ ԱՄՓՈՓԵԱԼ Է ՄԱՐՄԻՆ/ԱԶՆՈՒԱԾՆՈՒՆԴ ԱՆԴՐԵԱՍԱՅ (ԱՂԱԼՕ)
ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ/ԼՈՒՈՒ-ՄԵԼԻԴԵԱՆՑ, /ՈՐ ՀԱՆԳՁԻ ԴՐԻՍՏՈՍ Ի 10 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1844 ԱՄԻ Ի
ՀԱՍԱԿԻ ԻՐՐՈՒ 63 ԱՄԱՑ.

ПОДЪ СИМЪ КАМНЕМЪ ПОКОИТСЯ ПРАХЪ/ДВОРЯНИНА/ АНДРЕЯ (АГАЛО)

АДАНАСЪЕВИЧА/ ЛОРИСЪ-МЕЛИКОВА (շարունակությունը՝ ինչպես հայերենում):

Ծանոթ. Աղալո անունը հիշառակված ենք ասելով, որ Գայանե վանքի
արեմայան սրահի ապանաքարերից մեկի երկլիզվյան (հայերեն և վրացերեն)
արձանագրության մեջ: Այն առաջին անգամ հրատարակել է պրոֆ. Լ. Մելիքսեթ-Բեկը
(անս «Մի էջ Հայ-վրացական ֆուլկլորային կապերի պամոությունից» ՀՍՍՀ ԳԱ
«Տեղեկագիր» 1958, № 7, էջ 60-67, իսկ 1977 թ., խմբագրական շաղկապներով, նաև Պ.
Մուրադյանը (անս «Հայաստանի վրացերեն արձանագրությունները». աղբյուրագրական
քննություն՝ Երեւան, 1977, էջ 93):

Պրոֆ. Լ. Մելիքսեթ-Բեկը նկատում է. որ 18-րդ դարի վերջերին և 19-րդ դարի
սկզբներին կային երկու հայանի Աղալոներ: «Դրանցից մեկը Ղորղանյան-Էնաղեթցին է. որը
միջնորդի դեր էր խաղում վրաց արքունիքի և ուս ղեկավարների, ինչպես նաև նույն
արքունիքի և էջմիածնի միջև, (անս Գյուլա Աղանեանց, Դիվան Հայոց պամոության, 3-րդ,
էջ 139, 191, 545, IV, էջ 748-750, VI, էջ 486-487, VIII, էջ 34, 97, IX, էջ 387, XI, էջ 377):
Գիանականը ենթադրում է. որ մյուս Աղալո բեկը, հավանաբար, եղել է «Էնիկոլոփյան աղ-
գառահից»: Այս Աղալոն հիշառակվում է պաշտոնական վավերագրերում (անս АКТЫ КАВ-
КАЗСКОЙ археологической комиссии, т. II, с. 332, т. III, с. 577-578): Գ. Շերմաղանյանը
նշում է. որ Թավրիզում 1840-1844 թթ. ապրել է Սղալո բեկի հարեանությունը (անս Գ.
Շերմաղանյան, Երեւելի հայկադոնք ի Պարսկաստան, Ռոստով, 1890, էջ 311-312): Մեր
արձանագրության Աղալո-Սնդրեասը Լոռու Մելիքյան սերունդ է և, կարծում ենք, պե՛տք է
լինի առաջին հիշառակվածը:

154. Գրիգոր Հայրապետյանի կոթողին.

+ 15/III 1836 НА 21 ГОДУ

НАДЕЖДОЮ ЗВѢЗДОЙ ВЛЕСНУЛЪ ТЫ НА МГНОВЕНЬЕ

И НА ЗАРѢ ЦВѢТКОМЪ ПРЕКРАСНѢЙШИМЪ УВЯЛЪ,

ВКУСИТЬ ТЫ НЕ УСПѢЛЪ СЕИ ЖИЗНИ НАСЛАЖДЕНЬЕ

ЗА ТО И ГОРЕЧИ СЕИ ЖИЗНИ ТЫ НЕ ЗНАЛЪ,

ЗАВИДЕНЬ ЖРЕВІЙ ТВОИ! МЕЛЬКНУВЪ НА СВѢТѢ ЭТИМЪ

КТО ТОЛЬКО ЗНАЛЪ ТЕВЯ, ТЫ КАЖДЫМЪ ВЫЛЪ ЛЮЕИМЪ,
А ТАМЪ, ТАМЪ ОЗАРЕНЪ ЧИСТЪИШИМЪ ВЪЧНЫМ СВЕТОМЪ,
БЛАЖЕНСТВУЕТЪ ДУШОИ, НО МЫ, МЫ ЗДѢСЬ СКОРЕИМЪ¹

Ծանոթ. Գրիգոր Եսայու Հայրապետյանը Մոսկվայի համալսարանի ուսանող էր: Մոսկվայի հայոց եկեղեցու գերեզմանաաանն է թաղված Հայրապետյանների առհմի ներկայացուցիչ գեներալ-մայոր Պողոս Հովհաննեսի Հայրապետյանի գուսար Վարվառան՝ իր հոր կողքին: Գեներալ Պողոս Հայրապետյանը մահացել է 1853 թ. 76 ասրեկան հասկսւմ: Այստեղ է հանգչում նաե. մեծահարուստ աղնվական, Հյուսիսային Կովկասի ըաղմաթիվ կալվածների սեփականասեր Ավետ Գալստյանը (Կալուսաով), որի մասին մի շարք հիշասակություններ կան ուուսական ցարերի հրովարասկներում²:

Դ. Նովոդևիչե մեմաստան և գերեզմանոց

Հանրահայտ և ընգարձակ այս գերեզմանոցում թաղված են նաե. ըաղմաթիվ հայեր (գլխավոր ավիակոնսարուկատր Արասմ Միկոյան և այլք), որոնց մահարձաններին և կոթողներին փորագրված են հայերեն և ոուսերեն մակագրություններ: Դրանք անխաիր 20-րդ գարի երկրորդ կեսի հիշասակագրություններ են, ուսաի նպասակահարմար գասնք ընգորինակել միայն երկուսր:

155. НАРОДНЫЙ АРТИСТ СССР/ ЛАУРЕАТ ЛЕНИНСКОЙ/ ПРЕМИИ РУБЕН/
НИКОЛАЕВИЧ/ СИМОНОВ/1899-1968.

156. ДОКТОР/ ВЛАДИМИР АЛЕКСАНДРОВИЧ/ ТЕР-АВETISOB/ 1876-1920/ СВЕТЛАНА
ЖУКОВА/ АПРЕЛЬ-ИЮНЬ/1920.

ԼԱԶԱՐՅԱՆ ԺԵՄԱՐԱՆ

Լաղարյան ճեմարանի լայնածավալ շենքը գանվում է Մոսկվայի կենարոնում՝ Հայկական նրրանցքի վրա: Կառուցվել է 1815 թ. Լաղարյան եղրայրների նյութական միջոցներով³: Հոկ-ասերերյան հեգափոխությունից հետո հասուկ գեկրեաով արվել է Հայկական հանրապետության անորինությանը, թեև հեասգա ասրիններին ծառայել է այլ նպասակների համար (այս-աեղ էր ղեաեղված ԽԱՀՄ ԳԱ Արեեկագիաության ինստիտուտը): Նորոպումից հետո ամրողջա-պես արամաղրվել է ՀՀ ներկայացուցչությանը (այժմ ՀՀ գեսպանասանը), որը շենքի սրահներում կաղմակերպվել է հայ և ո.ուս ժոգովուրգների ըարեկամության թանգարան: Պատերին ոչ մի հիշասակագրություն չի տհականվել: Շքամուաքի առջև միայն վեր է խոյանում մի հու-շակոթող, որի վրա փորագրված են ճեմարանի հիմնագիր Լաղարյան եղրայրների ու նրանց ժա-ռանգների մասին հեակյալ արձանագրությունները.

1 Տեա Վеликий князь Николай Михайлович, Московский некрополь, Т. I, СПб, 1907, с. 50.

2 Московский некрополь, т. 2, СПб, 1908, с. 8.

3 Ж. Ананян, В. Хачатурян, Армянские общины России, Ереван, 1993, с. 28-միայն 6 տող: